

3. Ворона В.А. Право на евтаназію як складова права людини на життя / В.А. Ворона // Право України. — 2010. — №5. — С. 199-204.
4. Довбуш О. Право на гідну смерть: історія і сьогодення проблеми / О. Довбуш // Право України. — 2002. — № 10. — С. 122-125.
5. Малько А.В. Теория государства и права / А.В. Малько. — М., 2001.
6. Стеценко С.Г. Медичне право: Підручник. — СПб.: Юридичний центр Прес, 2004. — 339-366 с.
7. Харчук В.І. Право на евтаназію як особисте право людини / В.І. Харчук // Юридичний журнал. — 2010. — №4. — С. 72-75.
8. Шпачук А.О. Евтаназія: правові та етичні аспекти / А.О. Шпачук // Вісник Академії адвокатури України. — 2012. — №25. — С.159-163.

Євгенєв В.О.

(наук. кер. ст. викл. Потапов О.М.)

*студент III курсу природничого факультету
Полтавського національного педагогічного
університету імені В.Г. Короленка*

НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ПІДГРУНТТЯ ЕКОЛОГІЧНИХ ОПЕРАЦІЙ НА ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ

На сучасному етапі становлення «екологізації» в Україні, одним із важливих факторів є збереження флори та фауни. Дана проблема часто, життєво важлива для окремих компонентів екосистеми, а саме рослин або тварин які є рідкісними, або знаходяться на межі нормального існування, в наслідок антропогенного навантаження на навколишнє природне середовище.

Із метою реалізації державної політики у сфері забезпечення природних умов існування, відтворення, збереження та раціонального використання природних ресурсів, а також дотримання вимог Законів України (далі ЗУ) «Про тваринний світ», «Про рослинний світ», відповідно до ст. 12 ЗУ «Про охорону навколишнього природного середовища» громадяни зобов'язані берегти природу, охороняти та раціонально використовувати її багатства [3]. Для забезпечення виконання вищезазначених положень в Україні щорічно, на державному рівні проводяться екологічні акції: «Ялинка», «Нерест» та «Первоцвіт».

Операція «Ялинка» проводиться з метою посилення державного контролю за охороною лісових масивів від несанкціонованої, самовільної вирубки хвойних насаджень у період Новорічних свят. У першу чергу, перевірки здійснюють на територіях природо-заповідного фонду [2], та на лісових масивах які є прилеглими до залізниць, автодоріг та населених пунктів.

Основною юридичною підставою операції є ст. 39 ЗУ «Про рослинний світ», відповідно до якої моніторинг рослинного світу є складовою

частиною державного моніторингу навколишнього природного середовища [5]. Також ціла група статей регулює питання юридичної відповідальності за порушення вимог користування об'єктами рослинного світу. Зокрема, стаття 65 Кодексу України про адміністративні правопорушення (далі КУпАП) незаконна порубка хвойних порід передбачає стягнення штрафу в розмірі від 85 до 170 грн. та на посадових осіб від 119 до 204 грн. [1, с.35], стаття 88-1 передбачає за незаконний збут від 51 до 255 грн. з конфіскацією об'єктів рослинного світу чи без такої [1, с.46]. Окрім адміністративної дана сфера передбачає можливість застосування кримінальної відповідальності. Так, стаття 246 Кримінального кодексу України (далі ККУ) незаконна порубка дерев, що заподіяла істотну шкоду встановлює штраф від п'ятдесяти (850 грн.) до ста (1700 грн.) неоподаткованих мінімумів доходів громадян або арешт на строк до шести місяців для порушників зазначеної норми [7].

Друга екологічна акція операція «Нерест» є формою державного контролю та нагляду за станом охорони, використання і відтворення водних біоресурсів під час дії наказу «Про встановлення весняно-літньої заборони на лов риби, інших біоресурсів у рибогосподарських водних об'єктах». Правовим підґрунтям операції виступає ст. 35 ЗУ «Про рибне господарство, промислове рибальство та охорони водних біоресурсів», відповідно до якої суб'єкти рибного господарства повинні дотримуватись правил рибальства, здійснювати охорону водних біоресурсів [4], ст. 38, згідно з якою збереження та відтворення тварин, здійснення окремих видів використання об'єктів тваринного світу може бути обмежено на певні строки та стаття 39 ЗУ «Про тваринний світ України», відповідно до якої при здійсненні будь-якого діяння, що впливає чи може вплинути на стан тваринного світу, мають забезпечуватися сприятливі умови для відтворення фауни.

З метою дотримання даних положень законодавець встановлює низку правових норм, які визначають питання відповідальності у даній сфері. Зокрема, це ст. 85 КУпАП — порушення правил рибальства несе за собою попередження або накладення штрафу на громадян від двох (34 грн.) до десяти (170 грн.) неоподаткованих мінімумів доходів громадян; грубе порушення правил рибальства (рибальство із використанням електроструму, вибухових або отруйних речовин тощо) — накладення штрафу на громадян від двадцяти (340 грн.) до сорока (680 грн.) неоподаткованих мінімумів доходів громадян [1, с.44]; згідно ст. 85-1: виготовлення чи збут заборонених знарядь добування об'єктів тваринного світу — накладення штрафу від дев'яти (153 грн.) до двадцяти одного (357 грн.) неоподаткованого мінімуму доходу громадян [1, с.45]. Окрім адміністративної, правопорушники, можуть понести кримінальну відповідальність згідно із ст. 249 ККУ незаконне зайняття рибним промислом, якщо було заподіяно істотну шкоду карається штрафом від ста (1700 грн.) до двохсот (3400 грн.) неоподаткованих мінімумів доходів громадян або обмеженням волі на строк до трьох років [7].

Ще однією важливою екологічною акцією є операція «Первоцвіт», що проводиться з метою попередження та припинення незаконного збирання, перевезення та продажу рідкісних ранньоквітучих, ендемічних, реліктових і таких, що знаходяться під загрозою знищення рослин, занесених до регіональних списків та Червоної книги України (далі ЧКУ). Юридичним підґрунтям операції слугує ЗУ «Про рослинний світ», а саме ст. 30 та 31 відповідно до яких рідкісні та такі, що перебувають під загрозою зникнення види рослин заносяться до ЧКУ, а також рідкісні та типові рослинні угруповання підлягають охороні на всій території України та заносяться до Зеленої книги України [5]. Також, згідно зі ст. 88-1 КУпАП за порушення порядку придбання чи збуту об'єктів рослинного світу, занесених до ЧКУ, передбачена відповідальність у вигляді штрафу на суму від дев'яти (153 грн.) до двадцяти чотирьох (408 грн.) неоподаткованих мінімумів доходів громадян конфіскацією об'єктів рослинного світу чи без такої [1, с.46].

За погіршення умов зростання рослин, види які занесені до ЧКУ, знищення, незаконне або з порушенням встановленого порядку вилучення їх з природного середовища, а також порушення умов вирощування рослин цих видів у ботанічних садах, дендрологічних та зоологічних парках, інших спеціально створених штучних умовах, що призвело до їх загибелі та пошкодження, накладається штраф за статтю 90 КУпАП на громадян від двадцяти (340 грн.) до тридцяти (510 грн.) неоподаткованих мінімумів доходів громадян з конфіскацією незаконно добутого і на посадових осіб від тридцяти (510 грн.) до п'ятдесяти (850 грн.) неоподаткованих мінімумів доходів громадян з конфіскацією незаконно добутого [1, с.47]. Окрім цього, за один екземпляр незаконно добутої рослини, занесеної до ЧКУ, передбачена відповідна компенсація за її знищення [2].

Усі вище згадані операції проводяться територіальними органами Державної екологічної інспекції за сприяння Головного державного управління охорони, використання і відтворення водних живих ресурсів та регулювання рибальства, Інспекції по контролю за благоустроєм, екологічним та санітарним станом міста виконавчого комітету міських рад, а також за участю Головного управління МВС України та громадських інспекторів з охорони довкілля згідно статті 35 ЗУ «Про охорону навколишнього природного середовища» [2, 3].

Отже, знання та дотримання природоохоронного законодавства України дозволяє не лише уникнути відповідальності за незаконні дії, а й зберегти флору та фауну як на локальному так і на глобальному рівнях.

Література:

1. Кодекс України про адміністративні правопорушення: за станом на 02.09.2013 р. — Суми: ТОВ «ВВП НОТІС», 2013. — 268 с.
2. Державна екологічна інспекція України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dei.gov.ua>.

Матеріали VIII Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції

3. Про охорону навколишнього природного середовища: Закон України 25 червня 1991 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1264-12>.

4. Про рибне господарство, промислове рибальство та охорону водних біо-ресурсів: Закон України 8 липня 2011 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/3677-17>.

5. Про рослинний світ: Закон України 9 квітня 1999 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/591-14>.

6. Про тваринний світ: Закон України 13 грудня 2001 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2894-14>.

7. Кримінальний кодекс України від 5 квітня 2001 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>.

Ківенко І.В.

(наук. кер. ст. викл. Потапов О.М.)

*студента I курсу історичного факультету
Полтавського національного педагогічного
університету імені В.Г. Короленка*

ОКРЕМІ ПІДХОДИ ЩОДО РОЗУМІННЯ ПРАВ ЛЮДИНИ

В умовах всезростаючої ролі права в житті суспільства на перший план цілком закономірно вийшли юридичні питання, пов'язані з правам людини. У різні епохи проблема прав людини, незмінно залишаючись політико-правовою, набувала релігійного або етичного, або філософського змісту в залежності від соціальної позиції класів, що знаходились біля влади. У сучасному світі немає суспільства, в якому не використовувалися б поняття права людини. Саме тому правильне їх розуміння набуває безпосередньо світоглядного значення.

Термін «права людини» використовується для позначення широкого спектру прав від права на життя до права на культурну самобутність. Специфічна природа прав людини, як суттєвої передумови розвитку людства, впливає, насамперед, на відносини між людиною та державою. Цей тип впливу відомий, як «вертикальний ефект» прав людини. Проте, хоча первинною метою прав людини є встановлення правил взаємовідносин між людиною і державою, деякі з цих прав також є здійснюють регулятивний вплив на стосунки між людьми. Це, так званий «горизонтальний ефект» прав людини. Останній, крім всього іншого, передбачає, що держава в особі своїх органів не тільки зобов'язана утримуватися від порушення прав людини, але й мусить захищати людину від зазіхань інших людей.

У сучасному науковому світі трактування поняття «права людини» є різне. Наприклад, О. Скаун зазначає, що права людини це гарантована